

ממית אלא החטא) וזהו מה ששנינו וכי נחש ממית או נחש מחיה כלומר: וכי הנחש השרף החי ממית או נחש הנחשת מחיה, אלא החטא הוא סבת הרעה, ושעבוד לאב שבשמים הוא הרפואה, כל זה לזכור תמיד, אבל ביחוד עכשו שהיא עת צרה ליעקב מאין כמוה, מחוץ צוררי ישראל מכל צד המסוכנים הרבה יותר מנחשים שרפים — מבפנים שנאת חנם ומחלוקת, ואין

עצה אחרת אלא להסתכל כלפי מעלה ולשעבד את לבנו לאבינו שבשמים ואם כל העם יעשה כך לא יוכל שום אויב להרע לנו כי אין הערוד וכו' וגם מבפנים תחדל המחלוקת, כי מהו סבת המחלוקת הנגוד שבין השאיפות הפרטיות, אולם בהשתעבד כל הלבבות אל האב שבשמים יחדל הנגוד — ושלוה על ישראל.

פרשת בלק

פרשת בלק תרח"צ תל אביב

ספר בלק

איתא במסכת סנהדרין (ק"ה ע"ב) אמר ר' יוחנן מברכתו של אותו רשע אתה למד מה היה בלבו ביקש לומר שלא יהיו להם בתי כנסיות ומדרשות מה טובו אהליך יעקב (ב) לא תשרה שכינה עליהם, ומשכנותיך ישראל (ג) לא תהא מלכותן נמשכת, כנחלים נטיו, (ד) לא יהא להם זתים וכרמים, כגנות עלי גהר, (ה) לא יהא ריחם נודף, כאהלים נטע ה', (ו) לא יהיו להם מלכים בעלי קומה, כארזים עלי מים, (ז) לא יהיה להם מלך בן מלך, יזל מים מדליו, (ח) לא תהא מלכותן שולטת באומות, וזרעו במים רבים, (ט) לא תהא עזה מלכותן, וירם מאגג מלכו י' לא תהא אימת מלכותן, ותנשא מלכותן, וגומר שם אמר ר' אבא בר כהנא כולם חזרו לקללה כשחטאו חוץ מבתי כנסיות ובתי מדרשות שנאמר ויהפוך ד' אלקיך לך את הקללה לברכה. קללה ולא קללות, וקשה מה בין אלו לאלו, ההסבר פשוט: כל תשעת הדברים תלויים במסיבות שמחוצה לנו ואפשרי השנוי למשל — כדי להגן על ארץ עם זתים וכרמים בתור נכס של עם קטן (כי אתם המעט מכל העמים) המוקף והמסובב מעמים חזקים שאין להם אהדה יתירה לישראל ואשר ממשלתם אינה מיוסדת על עקרוני צדק ויושר כי אם על העקרון כל דאליים גבר — נחוץ כח הגנה בלתי רגיל מעל הטבע ומה גם להשליט את המלכות על אומות אחרים וזרעו במים רבים, אבל

כששמרו ישראל את דרך ד' היתה להם הגנה עליונה ועזר וסעד מן השמים — אולם כשתעזו מדרכם לוקחה ההגנה העליונה מהם והועמדו על דרך הטבע (וכי תלכו עמי בקרי ראבי"ע פירש: קרי מלשון מקרה והזדמנות — טבע) ובדרך טבע עם חלש מנוצח מעם חזק (כלל ישראל אי אפשר להם להביא לידי כליון ח"ו — ואף גם זאת בהיותם וכו', וצדקה עשה עם ישראל שפזרן פסחים פ"ז) לא כן בתי כנסיות ובתי מדרשות — שרשם מונח בנשמת האומה אשר ממקום קדוש מחצבתה ונשמת האומה בלתי עשויה להשתנות — בלתי משתנה. איתא בשליה הקדוש במאמר התשיעי של עשר מאמרות על מה שאמרו חז"ל (קדושין ל"ט) כי מחשבה טובה הקב"ה מצרפה למעשה שנאמר (מלאכי ג') ויכתב בספר זכרון לפניו ליראי ד' ולחושבי שמו מאי ולחושבי שמו אמר ר' אסי אפילו חשב אדם לעשות מצוה ולא עשאה מעלה עליו הכתוב כאילו עשאה, ומחשבה רעה אינו מצרפה למעשה — שנא' (ירמיהו ו') און אם ראיתי בלבי לא ישמע ד', ובירושלמי פאה פ"א אמרינן שבעכורים איפכא: מחשבה רעה הקב"ה מצרפה למעשה דכתיב (עובדיה א') מחמס אחיך יעקב תכסך בושא ונכרת לעולם — ולא מצינו שעשה עשו ליעקב שום רע אלא מחשבתו הרעה אשר חשב עליו מצרפה הקב"ה למעשה, ומחשבה טובה של עכורים אין הקב"ה מצרפה למעשה כדכתיב דניאל (ו') ודריש עד מעלי שמשא הוה משתדר

לו אויב ירבה או יתמעט א"ל יתמעט א"ל איך שמרו דיני נדה. א"ל טבית. ובתי כנסיות ובתי מדרשות הן הן המקומות אשר המצוות האלו נלמדות שם. וקשה למה רצה שלא יהי' להם בתי כנסיות ובתי מדרשות אולם בלעם ידע שבתי כנסיות ובתי מדרשות הם סוד הקיום של האומה ושכוחותן סוף סוף כל הקללות תתהפכנה שוב לברכות.

וזהו אנו מוצאים במ"ר בפרשת תולדות אמר ר' אבא בר כהנא (הוא אשר אמר בסנהדרין שקללת בלעם בנוגע לבתי כנסיות ולבתי מדרשות לא נתקיימה) לא עמדו פילוסופין בעולם כבלעם בן בעור וכאבנימוס הגרדי נתכנסו כל העולם אצלו ואמרו מה תאמר. יכולין אנו להודווג לאומה זו (ישראל) אמר להם לכו וחזרו על בתי כנסיות ועל בתי מדרשות שלהן ואם מצאתם שם תינקות מצפצפין בקולן אין אתם יכולין להודווג להם שכך הבטיחו אביהן הקול קול יעקב — בזמן שקולו של יעקב מצוי בבתי כנסיות ובתי מדרשות הרי קולן עומד נגד הידים ידי עשו ואי אפשר להזיק להם. ומה שאמר ר' יוחנן מברכותיו של אותו רשע אתה יודע מה שהיה בלבו אינו מתיחס על תוכן הברכות לבד כי גם אל סגנונם, אנו רואים שבכל דבריו על ישראל השתמש בלשון יחיד: מראש צורים אראנו ומגבעות אשורנו וכדומה, כאלו היו כולם איש אחד, ומסגנון ברכותיו אנו יודעים שהיה בלבו לקללם שישלוט מחלוקת ופירוד בתוכם. כי בלעם היה יודע שכל זמן שישראל מאוחדים אין מדת הדין יכולה לשלוט בהם, כמו שאמרו חז"ל (רבה ספרי שופטים נשא) חבור עצבים אפרים, אם שלום ביניהם אפילו הם חוטאים הנח להם אין מדת הדין יכולה לשלוט בהם — חלק לבם עתה יאשמו, ולזה גם התכוון בלק באמרו: אולי אוכל נכה בו — מלשון והפשתה והשעורה נכתה פרשי נשברה — אולי אוכל לשבור את אחדותו, ואז אגרשנו מן הארץ — כי כל זמן שתם מאוחדים בודאי אי אפשר לנצחם. וצריך לחבין איך

לשיבותיה ולא כתב ושזיביה, וכתב השליה ^{לשון} יש להתפלל הן הצור תמים פעלו כי כל דרכיו משפט א"ל אמונה ואין עול — וכי ח"ו משוא פנים יש בדבר לישראל תרתי לטיבותא מחשבה טובה מצרפה למעשה ומחשבה רעה לא ולעכ"ם איפכא. אלא ברוך הוא וברוך שמו צדיק ד' בכל דרכיו. נשמת ישראל אצולה ממקום קדוש וחזקתו חזקת טהרה, ע"כ אף שחושב רע אמרינן בודאי יתעשת ויתחרט קודם שיבוא לידי מעשה. ואפילו אם הניח ועזב את העבירה מתוך אונס, חזקה היא שאפילו אם לא היה נאנס לא היה עושה אותה — וכן כשחשב לעשות מצוה ונאנס ולא עשה, חזקה היא שולל נאנס היה עושה את המצוה ולא היה חתר בו (וזהו שאנו אומרים עשה למען יונקי שדים שלא חטאו) אבל העכ"ם שנשמתו מסיטרא דמסאבא החזקה היא להיפך ע"כ דינו להפך. ובוה מובן מדוע כל ברכותיו של בלעם היו יכולות להתהפך ולעשות קללות רח"ל כשחטאו ישראל — חוץ מבתי כנסיות ובתי מדרשות — כי הברכות שהיו מתיחסות לדברים שהם מחוצה לנו כגון ממשלה המשכת המלכות זתים וכרמים וכדומה, היו יכולות להתהפך כפי מחשבתו של בלעם הרשע אולם בתי כנסיות ובתי מדרשות הלא שרשם הוא בנשמתו האצולה של עם ישראל ואותה אי אפשר לשנות. ואפילו אם הניצוץ מתכסה לפעמים מסבות שונות, סוף סוף שב הוא ומתלהב — אבל צריך לדעת — הן בתי כנסיות ובתי מדרשות אינם מן הדברים המעוררים קנאה בלב גוי — אדרבה מנקודת השקפתו של בלתי יהודי הן מן הדברים המתשיים כוחה של האומה, למלחמה גם ההתחרות על שטח הכלכלי כי הם בולעים הרבה זמן — ידוע מה שאמר ר' ראובן בן איסטרובלי ברומי (מעילה י"ז) מי שיש לו אויב יעני או יעשר אמרו לו יעני — א"ל איך לא יעשו מלאכה ביום השבת. א"ל טבית חור ואמר להם מי שיש לו אויב יכחיש או יבריא. א"ל יכחיש — אמר להם איך ימולו את בניהם — א"ל טבית א"ל מי שיש

ותרועת מלך בו ישראל (הצדיקים ממדרגת ישראל) ד' אלקיו עמו מקיים שויתי ד' ואהבת — ובהיותם מאוחדים כולם באחדות גמורה מכפרים אלה על אלה ולכן לא הביט גם און ביעקב. ומזה נראה כמה גדול כחה של אחדות ישראל ובילקוט אמור הוא גומר — וכן ישראל לא ישובו לארצם עד שיהיו כולן באגודה אחת, וכן הוא גם בתנחומא נציבים.

שבת פרשת בלק תרצ"ט י"ד תמוז

לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל וכו' אם נפרש שלא הביט און, כי אינו — אין הפירוש מתאים למציאות (ומפני חטאינו גלינו מארצנו), גם אי אפשר לפרש לא הביט מפני שהוא מותר, וכי משא פנים יש בדבר, והאמר ר' חנינא (ב"ק נ') כל האומר הקב"ה וחרן וכו', ועוד אמרינן שם הקב"ה מדקדק עם סביביו כחוט השערה וביחס לעמים אחר' ישראל הם סביביו וכן אמר עמוס (ג' ב') אתכם ידעתי מכל משפחות האדמה ע"כ אפקוד עליכם את כל עוונותיכם, והנה פירוש אוה"ח על יסוד תקוני זוהר (תקון כ"א דף פ"א) לא הביט און ביעקב (פגם האון) אף אם תועים מני דרך אין החטא עושה בנפשם מום קבוע אלא לכלוך העובר ע"י רחיצה ושפשוף וזה מרומז בפסוק כולך יפה רעיתי ומום אין בך כי איכותה של נשמת ישראל הכללית היא מעולה ואינה מקבלת פגם כי אם לכלוך בשם הצדיק מרוחק וצ"ל לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל. יען אפילו אם חטא — ד' אלקיו עמו — ד' בלבו, ובמובן זה יש לפרש דברי רש"י, אפילו מכעיסין לפניו אינו זו מתוכן, לא באהבת ד' לישראל כי אם בשבח ישראל הכתוב מדבר, אפילו מכעיסין — הקשר עם השי"ת נשאר בפנימיותו, אך הכללך מכסהו).

ופעם אמר. הרבי ר' זוסיא אמר ידוע המאמר העושה מצוה אחת קונה לו פרקליט אחד והעובר עבירה אחת קונה לו קטיגור אחד (אבות פ"ד מ"ג — ר' אליעזר בן יעקב) וראיתי פעם אחת המלאכים שנבראו מהעבירות היהודיות

אפשר לומר שכל זמן שהם מאוגדים ומאוחדים אפילו הם חוטאים (עובדית) אין מדת הדין יכולה לשלוט — אכן ההסבר לזה נמצא בילקוט אמור: פרי עץ הדור אלו ישראל מה אתרוג יש בו ריח ויש בו טעם אוכל כך ישראל יש בהם אנשים שהן בעלי תורה ובעלי מעשים טובים — כפות תמרים אלו ישראל מה תמרה זו יש בה אוכל (טעם) ואין בה ריח כך ישראל יש בהן בעלי תורה ואין בהם מעשים טובים, ענף עץ עבות אלו ישראל מה הדס יש בו ריח ואין בה אוכל, כך ישראל יש בהן אנשים בעלי מעשים טובים ואין בהם תורה וערבי נחל אלו ישראל, מה ערבה זו אין בה לא ריח ולא אוכל כך ישראל יש בהם אנשים שאינם — לא בעלי תורה ולא בעלי מעשים טובים — ועשו כולם אגודה אחת ויכפרו אלו על אלו, וזהו באור הספרי — אפילו ישראל חוטאים אי אפשר שיהיו כלם חוטאים — בלא צדיקים כלל אי אפשר (מצד קדושת נשמת ישראל כי אפילו החוטאים — הניצוץ הקדוש שבה לא כבה לגמרי כאמור לעיל רק מכוסה הוא באפר) ולכן ביש אחדות ביניהם אלו מכפרים על אלו, ובזה יובן גם הפסוק לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל וכו' ופרש"י לא הביט הקב"ה און שביעקב שכשהן עוברים על דבריו אינו מדקדק אחריתם להתבונן באוניות שלהם ועמלן שהן עוברים על דעתו. ויש להקשות קרשית השלי"ה וכו' ח"ו משא פנים יש בדבר. אבל כאמור לעיל בלעם דבר על ישראל בלשון יחיד בתור האחדות שלמה — ודבר מיעקב ומישראל שהן כידוע שתי מדרגות (כמבואר בזהר בלק דף ר"א) ישראל היא המדרגה היותר גבוהה — והנה רש"י בפ' חקת (כ"א ח') מחלק בין הבטה (והביט אל הנחש) ובין ראייה (וראה אותו וחי) הבטה — ראייה בכונה ובתשומת לב בהתבוננות — ראייה — ראייה בעלמא, וזהו לא הביט און ביעקב (המדרגה הנמוכה) פרש"י אינו מדקדק אחריתם להתבונן (הבטה) באוניות שלהם — ולמה יען ולא ראה עמל בישראל (המדרגה הגבוהה הצדיקים כלל) כי ד' אלקיו עמו

כח בלתי רגיל ועל טבעי כדי להגן על נכסיו וקרקעותיו ועל אחת כמה וכמה כדי לשום עול מלכותו על אחרים (וורעו במים רבים) אכן כשהלכו ישראל בדרך ד' עמדו תחת הגנה עליונה (אל תירא אברהם כי אנכי מגן לך) ורבים ביד מעטים וכו' אבל כשסרו מדרך התורה באה הסתרת פנים ההגנה העל טבעית נלקחה מהם והועמדו על דרך הטבע, ועל פי דרך הטבע עם חזק משועבד לעם חזק ממנו, וממילא כל הברכות של בלעם חזרו לקללה חזו לא כן בתי כנסיות ובתי מדרשות, שרשיהם מונחים בפנימיותה של נשמת האומה שהיא בבחינת סנפירות שכל כלי יוצר עליה לא יוצלח נבקע הסדן ונחלק הפטיש והספיר במקומו עומד (ספרד בזמן האנוסים, רוסיה בזמנינו — ישנם עלים גבולות ונופלות אבל בכלל הספיר במקומו עומד) וצריך להבין הן בתי כנסיות ובתי מדרשות אינן מן הדברים המעוררים קנאה בלב גוי, אדרבה הם מרחיקים את ישראל משטחי ההתחרות הכלכלית והמדעית, ומדוע רצה בלעם לקללם שלא יהיו להם בתי כנסיות ובתי מדרשות אכן בלעם ידע היטב שבתי כנסיות ובתי מדרשות הן המקורות שישאל שואב מתוכם את כח קיומו הנצחי עי' מ"ר תולדות הקול קול יעקב ר' אבא בר כהנא (הוא אמר בסנה' שברכת מה טובו לא חזרה) וה' יוחנן במאמרו מברכותיו של אותו רשע אתה למד וכו' לא רק אל תוכן הברכות התכוון כי אם גם אל צורתן וסגנונן. כולן בלשון יחיד אמרן כאלו היו כולן איש אחד מכאן שהיה בלבו שלא יהיו מאוחדים כאיש אחד רק שישלוט בהם הפרוד והמחלוקת, כי בלעם ידע שאין מדת הדין שולטת בישראל אם הם מאוחדים ושלום ביניהם (והשלום והאחדות הם גם מתנאי הגאולה, ילקוט אמור, תנחומא נצבים) וגם ברכה זו חזרה, אולם לעתיד לבא כל הברכות האלה תקוימנה (שהן ברכות ד' שהושמו בפי בלעם), זה מרומז בפסוק אראנו ולא עתה וכו', פירוש אוה"ח על הפסוק הזה, הקץ של בעתה ארוך עד למאד, ואנו צריכים לקץ של אחישנה

וכלם בעלי מומין מעוררי זועה (וויסטע קאליקעס) בלי ידיים ובלי רגלים כי בשעה שהיהודי עובר עבירה אי אפשר שלא יהא לבו נוקפו באיוו פעם שלא יתעורר בו איוו פעם ניצוץ של חרטה ובושה וע"י זה העבירה פגומה וממילא יולד מתוך כך מלאך בעל מום — אקיילקער.

והנה אוה"ח פ' אמור בפסוק וספרתם לכם כתב שנשמת ישראל היא בבחינת סנפירות, שם אין הסבר לזה והוא נמצא בפירושו על הפסוק לא הביט וכו' — אך צריך להקדים מה שכתוב באיכה רבה (ד' ז') על הפסוק זכו נזיריה משלג וכו' ספיר גזרתם אמר ר' פנחס מעשה באחד שהלך למכור ספיר ברומי וכדי לבדקו נתנו הלוקח על הסדן והתחיל מקיש בפטיש עליו נבקע הסדן ונחלק הפטיש והספיר עמד במקומו, ואם רצה ר' פנחס לתת לנו מושג מחזק הספיר היה לו לומר בקצור אם מקישין בפטיש על הספיר הנתון על הסדן, נבקע הסדן והפטיש נחלק והספיר עומד במקומו. למה בחר ר"פ בצורה של הספור ומה לנו אם קרה הדבר ברומי או בעיר אחרת אולם ר"פ מרמוז על גלות רומי והספיר היא נשמת ישראל — כי היא בבחינת סנפירות כדברי אוה"ח וכאשר ישראל נמכר ביד רומי, נעשו הרבה נסיונות מצד רומי לפגום את נשמת ישראל (הכאות השפלות ענניים לכלוך), הפטיש נחלק והסדן נבקע (האמפריום הרומי כבר איננו) והספיר בכלל במקומו עומד, ובוה יובן הטעם מדוע כל ברכותיו של בלעם חזרו לקללה וברכת בתי כנסיות ובתי מדרשות בתקפה עומדת, כך איתא בסנהדרין (ק"ה ע"א) אמר ר' יוחנן מברכותיו של אותו רשע אתה למד מה היה בלבו (א) בקש לומר וכו' ההסבר פשוט כל תשעת הדברים תליים במסבות אפשרי השנוי, למשל כגנות עלי נהר — עם המעט מכל העמים המוקף והמסובב מעמים חזקים שאין להם אהבה יתירה לו ואשר ממשלתם אינה עומדת על עקרוני צדק ויושר, כי אם על העקרון כל דאליים גבר — עם כזה נחוץ לו

מאד — הצרות עלו בכבדן על החטאים ואנו חוזרים ובכנ השיבנו ד' אליך.

ובכתב יד זה איתא שנפטר אוה"ח בשבת י"ד תמוז ונטמן בט"ו תמוז והעולם טעו וסברי שההלולא בט"ו. ואני ראיתי ביום ראשון בבוקר ט"ו תמוז תרצ"ט בתוס' ר"ה דף י"ח ד"ה זה, שאין רצוי לשנות מכפי שסוברים העם.

כי כשל כח הסבל אבל זה תלוי בזכו בתשובה, ותשובה בלי אתערותא דלעילא קשה מאד (דברי ר' אלכסנדר ברכות י"ז) ואנו מבקשים השיבנו ד' אליך וכו' ובאים אל הוכוח הידוע השיבנו — שובו אלי פירוש אוה"ח מתוך כתב יד השיבנו וכו' תשובת ד' בגאולת מצרים לא היתה לכם תורה — אבל עתה — כי מאוס מאסתנו — תשובת ישראל קצפת עלינו עד

פרשת פנחס

בשבת פרשת חקת ושאלהו ולא כהן מר — ופרש"י שם בד"ה לאו כהן מר: דאיכא למ"ד דאליהו הוא פנחס דכתיב ביה קנא קנאתי וכן בפנחס בקנאו את קנאתי, למה הוסיף מלים אלה: דכתיב ביה קנא קנאתי וכן בפנחס קנא קנאתי — הן מאן דאמר שפנחס זה אליהו הוא ריש לקיש מאמרו נמצא בילקוט ריש פנחס וזה לשונו שם. פנחס הוא אליהו א"ל הקב"ה אתה נתתה שלום. בין ישראל וביני בעולם הזה אף לעתיד לבא אתה הוא שעתידי ליתן שלום ביני לבין בני שנאמר הנה אנכי שולח לכם את אליהו הנביא וכו' והשיב לב אבות על בנים — ומה כוונת רש"י בהוספת מלים אלה, והנה ביחוסו של אליהו יש פלוגתא והיא נמצאת במדרש רבה (פ' ויצא פרשת ע"א) גם בחנא דבי אליהו זוטא בנוסח אחר) פעם אחת נחלקו רבותינו בדבר אלו אומרים משל גד, ואלו אומרים משל בנימין בא (אליהו) ועמד לפניו אמר להם רבותינו מה אתם נחלקים עלי אני מבני בניה של רחל אני — לפי זה קשה איך אמר ר"ל פנחס הוא אליהו, אפשר אמנם לומר שריש לקיש חולק על זה. אולם אין הכרח לומר כך. באור הענין הוא: התכמים שנחלקו במדרש רבה ויצא איירי באליהו שהיה בימי אחאב בזמן שהכל קראו אותו בשם אליהו, אולם ריש לקיש מדבר מנשמתו של אליהו שלפעמים היא באה לידי גלוי בדרך התלבשות פעם היא מתלבשת בגוף מיוחד, המוכן לכך כדאיתא בזהר (ויקהל קצ"ז) כד יחות אליהו

שבת פרשת פנחס תרח"צ תל-אביב

איתא בזהר פרשת ויקהל (דף קצ"ז) ויעל אליהו בסערה השמים, וכי איך יכול אליהו לסלקא לשמים והלא כלהו שמים לא יכלין למסבל אפילו גרעינא כחרדל מגופא בהאי עלמא ובהאי גופא יתחזי לתתא ובגופא השמים אלא כמה דאת אמר וירד ד' על הר סיני וכו' ורזא אשכחנא בספרא דאדם קדמא דאמר באינון תולדות דעלמא רוחא חדא יהא דיחות לעלמא בארעא ויתלבש בגופא ואליהו שמיה ובהאי גופא יסתלק ואישתלול מגופיה וכו' וגופא דנהורא אחרא יודמן ליה למהוי גו מלאכי וכד יחות יתלבש בהאי גופא דישתאר בהאי עלמא ובהאי גופא יתחזי לתתא ובגופא אחרא יתחזי לעילא.

זהר אמר (דף פ"ח) ומאליהו תנדע דהו ליה תרי גופין — חד דביה אתחוו לתתא לבני נשא וחד דביה אתחוו לעילא בין מלאכין עילאין קדישין.

משני המאמרים האלה נראה לכאורה שאליהו איננו יליד אשה כלל, ועל זה קשה מן הגמרא ב"מ (ק"ד) ששאלהו רבה בר אבוב ולא כהן הוא מר ומילקוט משלי (ט') שאמר אליהו לר' יהושע הגרסי כהנא אנא (כבר הזכרתי זה בשבת פרשת חקת) ומן הילקוט ריש פנחס. דאיתא שם: פנחס זה אליהו, והנה במס' ב"מ (דף ק"ד) איתא אשכחיה רבה בר אבוב לאליהו דקאי בבית הקברות (כבר הזכרתי מזה